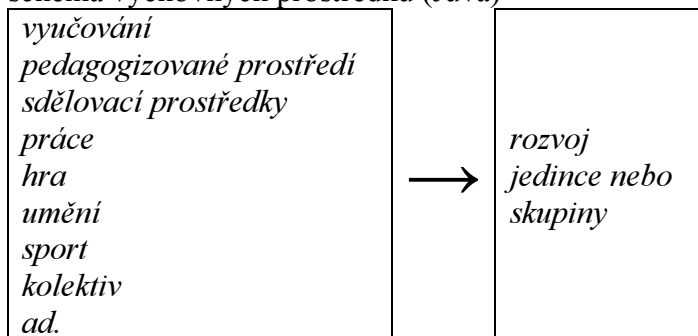

Výchovné prostředky

- výchova se uskutečňuje za pomoci různých a rozmanitých prostředků působících jak intencionálně (přímo, záměrně), tak funkcionálně (nepřímo, pro vychovávaného jedince bezděčně)
- základním prostředkem intencionální výchovy je vyučování
- rozlišování výchovných prostředků se odlišuje dle autora
- schéma výchovných prostředků (Jůva)

- mezi výchovně vzdělávací prostředky zahrnujeme (Blížkovský)
 - soustavu výchovně-vzdělávacích činitelů
 - soustavu výchovně-vzdělávacích obsahů
 - soustavu výchovně-vzdělávacích metod a prostředků
 - výchovné prostředí
- další možné dělení výchovně-vzdělávacích prostředků (Stojan)
 - materiální – vše co po stránce materiální a technické pomáhá realizovat výchovné cíle
 - nemateriální – organizační formy výchovy a způsoby práce v těchto formách
- **vyučování**
 - systematická výchovně-vzdělávací činnost ve vyučovací jednotce, při které se rozvíjejí u žáků vědomosti, dovednosti a schopnosti
 - podle počtu jedinců účastnících se výchovně-vzdělávacího procesu dělíme vyučování:
 - *individuální vyučování* – může vycházet z žákových výchovných předpokladů, je ekonomicky nákladné, vhodné pro dosažení vysokých cílů za relativně krátkou dobu
 - *hromadné vyučování* – skupinové vyučování, nemůže plně respektovat individuální předpoklady a zvláštnosti každého jedince, umožňuje však vzájemné pozitivní ovlivňování žáků
- **pedagogicky adaptované prostředí**
 - přírodní i společenské prostředí působí vždy na rozvoj jedince, ať již pozitivně nebo negativně
 - musí být záměrně přizpůsobeno výchovným cílům, prostředí většinou působí funkcionálně
 - nejvyšší stupeň pedagogické adaptace dosahujeme v prostředí pedagogické instituce
 - výchovnými činiteli v takovémto prostředí jsou materiální vybavení i sociální atmosféra
 - pokud některé z komponent pedagogického prostředí vstupují do rozporu s výchovnými cíli, působí tento nesoulad jako paralyzátor výchovných snah
- **hromadné sdělovací prostředky**
 - vliv masmédií nelze podceňovat, ovlivňují pozitivně i negativně výchovně-vzdělávací proces
 - vychovávají jak intencionálně, tak funkcionálně
 - intencionální výchova uskutečňována pořady věnovanými dalšímu vzdělávání

Seminář k úvodu do pedagogiky a základům pedagogického myšlení

- funkcionální výchova uskutečňována samotným výběrem obsahu, přístupem k jevům a problémům, formou podání a hodnocení
- **práce**
 - stále významnější činitel, shrnuje jak práci fyzickou, tak i psychickou
 - může výchovně působit hodnotou pracovního produktu, hodnotou pracovního prostředí i samotným pracovním procesem (organizovaným, soustavným, důsledným, houževnatým)
 - výchovný účinek práce je vyšší se společenskou významností práce a kvalitnější s úrovní pracovní techniky a pomůcek
- **hra**
 - rozhodující úloha tohoto výchovného prostředku v předškolním věku
 - i v pozdějším věku se hra podílí na dalším rozvoji různých stránek osobnosti
 - moderní pedagogika využívá formy hry při výchově i v netradičních oblastech
- **umění**
 - umění obohacuje svými prostředky (umělecká díla a tvůrčí umělecké činnosti) poznání v oblasti společenské, světonázorové, politické a mravní
 - moderní pedagogika zapojuje umění do svých prostředků a estetická výchova se stává rovnocennou a významnou složkou každé účinné výchovy
- **sport a tělovýchovná aktivita**
 - neodmyslitelná součást výchovných prostředků
 - základy tělovýchovy v našich podmínkách sokolské hnutí a pánové Tyrš a Fügner
 - napomáhají rozvoji zdraví, fyzické zdatnosti a obratnosti, smyslu pro kolektiv i obecně morální a estetické kultivaci osobnosti
 - v oblasti vrcholového sportu zejména problematika dopingu a fair-play
- **kolektiv**
 - organizovaná skupina jedinců mající jasný cíl své činnosti i vnitřní dělbu úkolů a funkcí
 - výchovné působení kolektivu dáno jeho veřejným míněním
 - toto veřejné mínění pedagog musí poznat a pozitivně vést
 - na veřejné mínění kolektivu působí pedagog
 - přímo – vysvětlování, zhodnocení i docenění určitých názorů, postojů i forem chování
 - nepřímo – prostřednictvím jedinců získaných pro své záměry (tvoří aktiv)

Literatura : Jůva, V. sen. a jun. Úvod do pedagogiky. Brno: Paido, 1999.

Jůva, V. et al. Základy pedagogiky (pro doplňující pedagogické studium). Brno: Paido, 2001.

Pařízek, V. Obecná pedagogika. Praha, SPN, 1991.

Průcha, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997.

Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. Pedagogický slovník. 3. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2001.